

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 80-70, 80-69 in 80-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 54a

Ljubljana, torek, dne 5. avgusta 1930

Leto I.

Vse sile v službo narodnega edinstva in Jugoslavije

Nov mogočen in pomemben govor predsednika vlade v Dubrovniku - Stara slaba doba se ne bo nikoli več vrnila - Konec bratomornih borb in strankarskih trenj

Dubrovnik, 4. avgusta. I. Ministrski predsednik in notranji minister general Peter Živković je v družbi podžupana g. Hadžije posejil včeraj popoldne otok Lokrum. Zvečer je bil njemu na čast prirejen na vojni ladji »Hvar« banket, katerega so se udeležile najuglednejše dubrovniške osebnosti. Na banketu je ministrski predsednik imel naslednji govor:

»Gospodje! Dolžnost nam nalaga, da tu zbrani pozdravimo Nj. Vel. kralja, ki je vedno s svojim delom, s svojo pravičnostjo in svojo ljubeznijo napram celemu narodu bil sinteza najlepših idealov našega naroda in svetel vzor visoke etike jugoslovanske duše. Zato vas pozivam, da z mano vzkliznete: Naj živi Nj. Vel. kralj in njegov svetli kraljevski dom!

Gospodje! Meni je zelo drago, da se mi je ponudila prilika, da pridem v vašo sredo in ob tem lepo zgodovinsko mesto Dubrovnik, na katero nas veže jubezen do našega morja in spomin na svetlo preteklost, ko je dragi Dubrovnik bil med prvimi najjasnejši svetilnik jugoslovanske kulture in jugoslovanske misli. Tem lepim tradicijam je mesto Dubrovnik zvesto tudi danes in bo tudi v bodoče prvi resnični

pobornik onih velikih idealov, ki so našli tako jasen izraz v manifestu Nj. Vel. kralja dne 6. januarja 1929. Ta vera se da izraziti z naslednjim stavkom: Treba je zavrniti vse pregreške in zmote prošlosti in vse narodne sile je treba postaviti v službo le eni ideji, namreč ideji narodnega edinstva in narodne moči naše velike domovine Jugoslavije. Vi, Dubrovčani, ki ste tako vztrajno in s tako žilavostjo in s takim znanjem mogli bratini svojo samostojnost proti tujim navalom, boste danes in tudi v bodoče, o tem sem prepričan, v svoji svobodni državi pokazali dovolj volje, moči in sposobnosti, da ohranite dobrih naše stoletne borbe, da onemogočite plemenska in verska nasprotja preteklosti in da branite edinstvo naroda ter da iskreno sodelujete pri ojačenju in konsolidiranju razmer v naši državi. Samo ako boste tako delali, boste pravilno tolmačili velike intencije Nj. Vel. kralja. Te intencije Nj. Vel. kralja so označene v treh državnih čilih, ki so izhodne točke za vsakega patrijota in dobrega državljanja.

Manifest od 6. januarja je napravil konec onim brezplodnim bratomornim borbam in strankarskim trenjem in pokazal

nove smeri za bodočnost našega naroda. Zakon od 3. oktobra 1929 je definitivno uredil naš notranji državni ustroj. Država je bila razdeljena na devet banovin na bazi široke dekoncentracije oblasti in pri tem je bilo skrbno varovano državno edinstvo. Ta čin je izbrisal za vedno vse one težave in vse one zgodovinske umetne zapreke, ki so toliko škodile ujedinjenju vseh naših narodnih moči. In če mesto Dubrovnik s to razdejitvijo državne ni postalo center banovine, kraljevska vlada vendarle pozna pomen tega kulturnega in gospodarskega stališča ter posveča in bo tudi v bodoče posvečala vso svojo pažnjo in nudila vso svojo pomoč za napredek in razvoj tega krasnega mesta na našem Primorju. — Skrbela bo, da mu bo v bodoče zagotovljena ona vloga, ki pripada Dubrovniku kot trgovskemu mestu in kot priljubljenemu cilju naših in inozemskih turistov in ki ga končno zasluži kot prvi borec naše jugoslovanske misli.

Deklaracija kraljevske vlade z dne 4. julija 1930 poudarja, da je na docela nedvomljiv in jasen način uvedeno izvajanje gori navedenih ciljev ter da v tem pogledu ne bo preklican, pa da se stara slaba

doba nikoli več ne bo vrnila. Po tej deklaraciji mora biti vsakomur jasno: treba je, da se združijo v sodelovanju vsi dobro misleči patrijotski elementi in da se stari računi pred 4. julijem 1930 ne obnovijo, pa da bo od 4. julija dalje vsak, ki ne bo služil resnično in vdano jugoslovanski misli, ki ne bo spoštoval državne uredbe in podpiral današnjega reda, moral sam sebi pripisati posledice tega svojega obnašanja.

Vi, Dubrovčani, z vašo slavno preteklostjo in z vašim zadržanjem v najnovejši dobi ste pokazali, da imate globoko razumevanje za to zdravo narodno politiko, in prepričan sem, da boste tudi v bodoče naši zvesti sodelavci pri velikem delu za ureditev razmer v naši državi in resnični podporniki Nj. Vel. kralja.

Zahvaljujem se vam zaradi lepega sprejema in dvigam to čašo na zdravje dubrovniških meščanov. Naj živi Dubrovnik, to biserno mesto jugoslovanskega Primorja! Sledilo je burno odobravanje, ki mu ni hotelo biti konca ne kraja. Banket se je zaključil ob 11. uri. Ob 1. in pol je predsednik vlade general Peter Živković odpotoval z ladjo »Hvar« v Boko Kotorsko. — Spremljale so ga vse naše torpedovke.

Obnovitev pogajanj med Francijo in Italijo

Glavne težkoče v stremljenju fašistske vlade po reviziji mirovnih pogodb

Praga, 4. avgusta. AA. »Prager Presse« prinaša poročilo iz Pariza o obnovi pogajanj z Rimom, ki se tičejo pripravljanih diskusij, ker se ni določil začetek pravih pogajanj. Pariz iskreno želi, da pride do pozitivnih uspehov, čeprav se zaveda težkoče, ki obstoje. Te težkoče niso samo pomorske in kolonijalne narave, nego igrajo tudi vlogo fašistske tendence, ki streme po tem, da bi se revidirale mirovne pogod-

be, kar nasprotuje francoski politiki. Ta nesoglasja zelo otežujejo sporazum v političnih, teritorialnih ter vojaških vprašanjih. Francija ničesar ne zahteva od svojih sosedov, a zato ne bo opustila svoje politike. Ona vobče ne bo v ničemer spremenila svoje splošne politike, ki ji je smoter konsolidirati Evropo v mejah, določenih po mirovnih pogodbah.

Nerazčiščena politična zmešnjava v Nemčiji

Stresemannov sin in nova »državna stranka«

Berlin, 4. avgusta. Po zadnjih obvestilih izgleda, da je akcija g. Scholza, voditelja ljudske stranke, s katero hoče zbrati okoli sebe one konservativne skupine, ki so izjavile, da odklanjajo sodelovanje z novo nemško državno stranko, imela nekaj uspeha. Pogajanja se bodo nadaljevala tekom tega tedna in šele ko bodo zaključena, se bo moglo videti, ali gre pri tej akciji za enostavno volilno zvezo ali za ustanovitev nove sredinske stranke, ki pa bi bila seveda orijentirana, v nasprotju z »državno stranko«, zelo na desno.

Med dogodki, ki spadajo v sestav volilnega gibanja, je vzbudil precej pozornosti članek, ki ga je objavil v »Kölnner Zeitung« Wolfgang Stresemann, sin pokojnega zunanjega ministra Gustava Stresemanna. V članku, ki nosi naslov »Ljudska stranka ni državna stranka«, pravi Wolfgang Stresemann, da nova državna stranka, ki se je pred kratkim ustanovila v Nemčiji, popolnoma odgovarja politični formuli, ki jo je zamislil njegov oče, kateri da je ob raznih prilikah dal izraza tudi svoji želji, naj bi se med ustanovitelj take stranke nahajal tudi Scholz sam.

Lahko se trdi — zaključuje Wolfgang Stresemann —, da je program državne stranke program, ki bi ga moj oče gotovo podpisal. Ljudska in državna stranka bi se morali zblížiti ter iti v skupen volilni boj v okviru ene same organizacije.

Berlin, 4. avgusta. Ker se odpuščanje delavcev množi na vznemirljiv način, se je odločila Brüningova vlada, da poseže aktivno v razmerje med delodajalci in delavci z namenom, da bi se odpuščanje zajezilo. Ministrstvo za delo je objavilo v zvezi s to akcijo potom Wolffovega dopisnega urada oznanilo, v katerem je rečeno, da se v bodoče pri podeljevanju državnih podpor ne bodo jemala v obzir ona podjetja, ki se bodo obnašala napram svojim nameščen-

cem na protisocialen način v obliki odpuščanj, ki bi ne bila utemeljena poslošnem gospodarskem stanju dotičnih podjetij.

Berlin, 4. avgusta. d. Socijalno demokratski »Vorwärts« je otvoril boj proti državnemu predsedniku Hindenburgu. List izjavlja, da so povzročitelji današnje vladne politike z uporabljanjem člena 48. ustave pokazali, kako se da iz državnega zbora napraviti sejem. Pozicija državnega predsednika je neprimerno močnejša kakor pozicija nekdanjega cesarja, ki ni imel možnosti, da bi zakone izdal po naredbeni poti. Zato moramo pravočasno na to misliti, da poldrugo leto po državnozbornih volitvah zopet stojimo pred volitvami, ki niso nič manj važne kakor volitve tretjega predsednika nemške republike. Vseeno je, ali postane potem državni predsednik mož, ki je prepričan zastopnik parlamentarne demokracije in ki ima razumevanje za delavstvo, ali pa mož, ki ga je njegovo poreklo in njegov miselni svet privezal na nam tuje ali celo sovražne kroge.

Nove volitve na Bolgarskem?

Sofija, 4. avgusta. AA. Predsednik bolgarske vlade Ljapčev in minister za zunanje zadeve Burov sta bila v avdijenci pri kralju Borisu v kraljevski palači v Evksinogradu. »Poslednja pošlac« veli, da je sestanek Burova in Ljapčeva v zvezi z vprašanjem novih volitev. »Praznične« vestice pa so mnenja, da je šlo za novo potovanje kralja Borisa v inozemstvo. Ostali listi komentirajo sestanek ministrov in njuna poročila na razne načine.

Stavka naših delavcev v Franciji

Pariz, 4. avgusta. AA. Po poročilu iz Cammerja je skupina 100 jugoslovanskih delavcev stopila v stavko, ker uprava tvornice odklanja njihove zahteve. Uprava tvornice se sklicuje na pogodbo z delavci.

»Times« o zdravstvenih razmerah v Jugoslaviji

Najvzornejša organizacija na higijenskem polju

London, 4. avgusta. AA. »Times« priobčuje poročilo svojega beogradskega dopisnika, v katerem izreka veliko priznanje reformam ministra za socijalno politiko in narodno zdravje v Jugoslaviji. Dopisnik pravi, da po vsej priliki še nobena država ni izvedla tako vzorne organizacije na higijenskem polju, kakor je to storila Jugoslavija. Zasluga za to ogromno delo gre Andriji Štamparju, čigar metode se Jugoslaviji posebno prilagajajo in ki so pobudile higijensko sekcijo Društva narodov, da jih je proglasila za vzorne, tako da tvorijo osnovo higijenske službe v Grčiji in na Kitajskem. Dr. Štampar se je pri svojem delu opiral na popolno zaupanje Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Sarajevo, 4. avgusta. AA. Danes je bil sprejet v avdijenci pri Nj. Vel. kralju Aleksandru v kraljevskem dvorcu v Han Pjes-

ku minister za socijalno politiko in narodno zdravje Nikola Preka. Avdijenca je trajala od 9:30 do 11:45. Po avdijenci je Nj. Vel. kralj pridržal ministra za socijalno politiko na kosilu.

Beograd, 4. avgusta. AA. Minister za socijalno politiko in narodno zdravje Nikola Preka je odpotoval po današnji avdijenci v Karlovec, Kraljevico, Crikvenico, Sušak in na Krk, kjer bo pregledal ustanove tega resora.

Beograd, 4. avgusta. k. Finančni minister je odobril kredit za odkup otoka Lokruma z vsemi poslopji in instalacijami, ki se nahajajo tam. Na Lokrumu bo ministrstvo za socijalno politiko in narodno zdravje zgradilo moderno okrevališče in hotele. V ta namen je že dovoljen kredit 12.000.000 dinarjev.

Leto elementarnih nesreč in nadlog...

Strahovit orkan nad Benetkami in na Japonskem — Nov silovit potres v Rusiji

Trst, 4. avgusta. n. Snoči je v Benetkah in okolici besnel strahovit orkan. Vihar je na morju ne daleč od Lida zagrabil velike količine vode in jih zavrtel v višino 50 m, nato pa vrgele na obalo. Valovi so porušili nekoliko telegrafskih in telefonskih drog. Pretrgane so bile brzojavne in telefonske zveze. Neko veliko posestvo je vihar uničil.

V Benetkah je bil hotel »Bella Venezia« težko poškodovan, še bolj pa hotel »Casa Rosac«, kateremu je veter odnesel streho in iz odkritih zgornjih sob nekaj postelj in miz. V gozdu poleg Benetk je izrul 100-letne bore in jih kot slamo nosil po zraku. Poškodovan je tudi druge zgradbe. Izpred kavarnar »Scarpe« je orkan odnesel 20 težkih miz in okrog 100 stolov. Med kopalci, večinoma tuji, je zavladala panika. Orkan je k sreči trajal le nekaj minut in se je prebivalstvo kmalu spet pomirilo. V celoti so bile ranjene štiri osebe. Vihar je neki avtobus odnesel v daljavo 100 m in ga vrgele ob neko drevo. V Benetkah orkan ni povzročil večje škode. Standarto z levom Sv. Marka je prelomil na kose.

London, 4. avgusta. n. Dopisnik »Times« poroča iz Tokia, da je tajfunska katastrofa zahtevala v vsem 50 človeških žrtev. Morje je preplavilo nekatera mesta in je v Osaki 10.000, v Tokiu 4.000, v Dotori pa 3.000 hiš pod vodo.

Tokio, 4. avgusta. n. Včeraj je divjal v okolici Tokia, posebno na otoku Honda,

strašen tajfun. Po nekkih vesteh je zahtevala katastrofa 70 človeških žrtev. Valovi, ki jih je tajfun metal na obalo v Tokiu in Osaki, so napravili veliko škode. Podrobnosti še niso znane.

London, 4. avgusta. n. Dva tajfuna in 3 dnevi dežja so opustošili otok Hondo, posebno mesta Tokio, Orsaku in Kotori. Pri tem je bilo 50 mrtvih. Reka Tone pri Tokiu je narasla za 6 metrov.

Moskva, 4. avgusta. n. V južni Rusiji je na severni obali Kaspijskega morja bil včeraj silovit potres, ki je porušil dve mesti in več vasi. Reka Ural je prestopila bregove. Po prvih nepotrjenih vesteh je 500 ljudi mrtvih, 400 pa ranjenih.

Osijek, 4. avgusta. k. Včeraj popoldne je nad Osijekom besnela strašna nevihta. V mestnem gozdiču je vihar izrul in polomil 10 odstotkov vseh dreves. S kakih desetih hiš je odnesel strehe. Mnogo telefonskih in brzojavnih prog, posebno proge proti Beogradu in Vojvodini, je prekinjenih. Nevihta je bila tako silna, da je mnogo brzojavnih drog izdrila in prevrnila.

Podpora za Savsko banovino.

Beograd, 4. avgusta. k. Danes dopoldne je bilo ministrskemu svetu izročeno poročilo o veliki škodi, ki so jo zadnje nevihte povzročile v krajih Savske banovine. Prosi se nujno dovoljenje kreditov za podporo oškodovanim v višini 25 milijonov Din. Podpore bo razdelil najtežje oškodovanim ban Savske banovine.

Zanemarjena dolžnost

Impozantna in mogočna je bila gasilska armada, ki se je zbrala v nedeljo v Ljubljani. Vse se je čudilo, odkod to veliko število gasilcev in vsak je spoznal, da je gasilska armada faktor, s katerim se mora računati. Dober opazovalec bi morebiti dostavil še to, da pa baš slovenska inteligenca ni z gasilstvom računala. Velika je bila gasilska armada, toda šolanah ljudi je bilo v njej zelo malo. Le tu pa tam je bilo videti v vseh teh številnih gasilskih četah posameznega šolanega moža, večinoma pa so tvorili gasilsko armado samo obrtniki in kmetovalci.

In morda bi poznavalec naših razmer pripomnil, da je gasilstvo pri nas tako močno in enotno, ker je v njem le malo naših šolanah ljudi. Kajti niso vedno naši šolani ljudje nosili med narod samo prosveto in omiko, temveč mnogi od njih so nosili med narod veliko raje prepir in zdražbo. Dostikrat celo iz idealnih motivov, ker so bili prepričani, da store neznansko dobro delo, če pridobe narod za to ali ono strankarsko teorijo. To teorijo pa so oznanjali med narodom s tako strastjo, da se je tudi vsa dežela prepirala vsled teh teorij in da je bilo vsako složno delo onemogočeno. Mesto da bi narodu pokazali pot k napredku, so mu pokazali pot k prepiru in medsebojnemu nezaupanju. Mesto da bi bili narodu pravi voditelji, so bili le strankarski agitatorji. Ni čuda, če je bila zato tudi bilanca vsega tega delovanja šolanah ljudi med narodom en sam deficit.

Vsa ta zmeta šolanah ljudi, da so zamenjavali agitatorsko delo z resničnim prosvetnim delom, pa je izhajala iz napačnega naziranja na narod. Velik del inteligence ali bolje naših šolanah ljudi, se ni več čutil kot del naroda, temveč kot nekaj posebnega, višjega. Narod je bila zanj le masa, ki se poljubno oblikuje — na ta ali oni način. Čisto prezrli pa so ti ljudje, da je narod živa sila, ki živi po svojih načelih in ki ima svoje potrebe, katerim se nikdar ne more in noče izneveriti. Mesto da bi inteligent te potrebe spoznal, njim prilagodil svoje delo in potem z narodom skupno korakal po poti, ki je za narod koristna, pa je silil narod na pot, ki mu ni mogla nič pravega dati, temveč navadno le zdražbo in prepir.

Dejansko niso gledali naši šolani ljudje dosti različno na narod, ko nekaj nemški meščani in to zlasti v družabnem življenju. Koliko truda se je vedno uporabljalo, da se je poudarila socialna razlika, kako silno se je skrbelo, da bi bila čim bolj izbrisana sled iz kmečke hiše. Na vse zadnje bi se moglo v tem prizadevanju najti še nekaj zdravega, če se ne bi vsled nje vedno bolj rahljala skupnost, ki mora iz nacionalnega interesa vezati deželo in mesto. Kajti samo v tem slučaju bo razvoj naroda harmoničen in samo v tem primeru bo napredek naroda takšen, kakršen mora biti.

Danes, ko ni več vzroka, da bi bil inteligent samo strankarski agitator, je čas, da postane zopet narodni voditelj. To je njegova najvišja dolžnost, ki izvira iz njegove naobrazbe in zaradi katere ga je dal narod tudi šolati. Vendar ni dal narod svoje silnevo šolati le zato, da voli celo lestvico uradnikov te ali one kategorije in stopnje, temveč da dobi ljudi, ki mu bodo mogli pomagati duševno in materijalno. Ni socialna dolžnost inteligenta v tem, da se kot nekaj posebnega zapre od naroda, temveč njegova dolžnost je, da se kot bolj naobražen pridruži narodu in v njegovih prvih vrstah čim več stori za napredek naroda.

Je to sicer že davno znana dolžnost, ki so jo nekaj inteligenti tudi vršili. Kakor pa smo videli v nedeljo, je danes inteligenca to svojo dolžnost zanemarila in gasilski kongres se je izvršil skoraj čisto brez sodelovanja šolanah ljudi. A najhuje je to, da nismo niti gotovi, da bi se kongres s sodelovanjem šolanah ljudi izvršil boljše.

Kdor hoče napredovati, ta mora pogledati resnici v oči in vsako stvar imenovati pri njenem pravem imenu. Naša inteligenca ne vrši več v zadovoljivi meri svoje dolžnosti do naroda in to je treba povedati. Ne zato, da bi se komurkoli delali očitki, temveč zato, da se stvar popravi, da bo podrobno in intenzivno delo vezalo inteligenco z narodom, ker samo tako bo napredoval naš narod in s tem vsa država na vseh potih.

In danes je tega sodelovanja bolj treba, ko kdajkoli. Ni še končana tekma med narodi, ni spregovorjena niti še zadnja beseda o medsebojnih odnošajih narodov, temveč smo še vedno v času, ko mora biti

Važna izjava ministra dr. Frangeša

Gospodarske zveze med Romunijo in Jugoslavijo — Skupna prodaja poljedelskih proizvodov in skupen nakup industrijskih proizvodov

Beograd, 4. avgusta. I. Danes dopoldne ob 11. uri je z letalom prispel iz Bukarešte v Beograd minister brez portfelja dr. Frangeš. Gospod minister je, kakor znano, prisostvoval konferenci v Sinaji. — Danes pop. je g. minister prevzel dolžnosti zastopnika finančnega ministra. Ob 18:30 je povabil k sebi zastopnike domačega in inozemskega tiska, katerim je dal obširne izjave o doseženih rezultatih konference v Sinaji.

V pričetku svojih izjav je g. minister naglašal, da je konferenca v Sinaji pomembna predvsem z ozirom na tri vprašanja: 1. ker je uredila cel kompleks gospodarskih vprašanj med našo in romunsko državo; 2. ker je ustvarila intimno gospodarsko vez med nami in Romunijo; in 3. ker se je na njej izrekel stvaren predlog naših bodočih gospodarskih odnošajev tudi napram tretjim državam. Nato je rekel:

»Povedati vam moram, da bomo okrepiili prodajo vsega našega žita in to po mnogo bolj ugodnih cenah in pogojih, kakor doslej. Dohodki, ki jih bodo dajali poljedelski proizvodi, se bodo postopoma povečali vse do one mere, da se bo trud in v poljedelstvo vloženi kapital, kakor vsi drugi poljedelski stroški izplačali, kar se danes na žalost ne da reči.

Drugo vprašanje je vprašanje carinske unije. Iz tega vprašanja je nastalo tretje vprašanje, kaj bo z industrijami, ki so s carinsko unijo prizadete. Glede teh industrij je treba reči, da v carinski uniji ne bodo vključene vse one, ki proizvajajo svoje izdelke iz sirovin, in sicer tovarne sladkorja, mila, konzerv, mesa, mlečnih izdelkov itd., pa tudi lesne in rudarske industrije. Poljedelski pridelki Romunije in Jugoslavije se bodo odslej smatrali kot eni in bodo skupno nastopali in skupno zahtevali ugodnosti glede izvoza. Ti odnošaji Jugoslavije napram Romuniji v pogledu proizvodov, ki spadajo v carinsko unijo, se bodo določili s trgovsko pogodbo. Ta pogodba se sedaj že sestavlja v Bukarešti ter se bodo pogajanja nadaljevala v Beogradu. Z ozirom na vprašanja držav Male antante se bodo uredila vprašanja gospodarskih vezi s Češkoslovaško na podlagi trgovinske pogodbe naše države z Romunijo. Na ta način bodo voine in politične ter gospodarske vezi Male antante dobile realnejšo podlago, ki bo služila utrjenju in razširjenju medsebojnih vezi. Ker Češkoslova-

ška ne more sprejeti vsega presežka naše poljedelske proizvodnje, je docela razumljivo, da se bo morala najti kakšna podlaga, ki bi odgovarjala kontingentirani izmenjavi gospodarskih dobrin pri drugih državah. Mislim, da bodo industrijske države imele dovolj velik interes, da stopijo v takšne vezi s carinsko unijo, ki šteje 32 milijonov konsumentov. Te vezi s tretjimi državami se bodo mogle utrditi na podlagi dogovorov, kakor hitro bodo prišli iz veljave današnje naše trgovske pogodbe, od katerih bodo nekatere zapadle že tekom mesecov, ostale pa najkasneje leta 1932. Ta način sklepanja trgovskih vezi je popolnoma dober. Z njim docela prenehajo obstojati klavzule največjih ugodnosti. Sinajske določbe bodo morale postati podlaga nove oblike gospodarskih vezi ne le za države, ki so naše zaveznice, marveč tudi za druge. Ni pretirano, če izrazim upanje, da bo takšen način ustvarjanja gospodarskih vezi, kakor je bil zamišljen v Sinaji, mogel biti vzor za druge agrarne države, ki so v sličnem položaju, kakor so Romunija in mi. V takem slučaju bi se mogle agrarne države, ki prodajajo presežek svojega pridelka v inozemstvu, združiti v širnem okviru kot se je to zgodilo z nami in Romunijo.

Te medsebojne vezi niso tvorbenega značaja in niso naperjene proti drugim industrijskim evropskim niti prekomorskim državam. Ta način izmenjave dobrin ni v nasprotju z agrarnimi protekcionističnimi merami industrijskih držav Evrope. On nikakor ne zahteva zmanjšanja zaščitnih carin, ki so jih postavile te države v varstvo svojega lastnega poljedelstva. S tem v Sinaji zamišljenim sodelovanjem se ne tangira izvoz prekomorskega žita v Evropo, ker bodo morale evropske države, čeprav kupijo ves presežek žita agrarnih evropskih držav, ki znaša okrog 10.000.000 metrskih centov, vendarle upoštevati iz prekomorskih držav še vedno okrog 100.000.000 metrskih centov.

V nadaljnjem razgovoru z novinarji je dr. Frangeš izjavil, da se bodo osnovale centrale s sedeži v Beogradu, Pragi in Bukarešti, ki jih bodo države Male antante podpirale in ki bodo skrbele za izmenjavo gospodarskih dobrin. Kupovale bodo v industrijskih državah industrijske proizvode v onih količinah, v kolikor bodo v industrijskih državah prodajale pridelke agrarnih držav.

Poslanik Spalajković o položaju Evrope

Največja nevarnost za Evropo je gospodarska kriza

Pariz, 4. avgusta. AA. V Le Mansu se je včeraj sestalo kakih 500 bivših bojevnikov na vzodnih bojiščih. Na banketu so bili navzoči razni odličniki, med njimi jugoslovanski poslanik v Parizu, ki je na banketu najprvo prečital zahvalo bivšim bojevnikom za njihove vojne zasluge. Dr. Spalajković je nato naznanil, da se je nabralo v Jugoslaviji tri milijone Din za poplavljenca v južni Franciji. Nato je dr. Spalajković v svojem govoru poveličeval veliko prijateljstvo med Francijo in Jugoslavijo,

Agrarni problemi Srednje Evrope in Češkoslovaška

Brez češkoslovaške ne pride do rešitve, pravijo »Narodni Listy«

Praga, 4. avgusta. AA. »Narodni Listy« z zadoščenjem sprejemajo vabilo, ki je bilo poslano Češkoslovaški za sodelovanje na konferenci v Varšavi. List opozarja na stremljenja Romunije in Jugoslavije po izhodu za svoje poljske pridelke v evropske industrijske države, zlasti v Češkoslovaški. Konferenca v Sinaji se tiče prav za prav Male antante. Ker njene tendence ne izključujejo sodelovanja ostalih držav, je to-

jo, ki imata iste cilje in iste želje, t. j. odstraniti vse ono, kar bi moglo ogražati mir. Govornik ne veruje v bližnjo možnost spopadov, ker oni, ki bi hoteli vojno, ne bi želi uspeha. Največja nevarnost za Evropo pa je gospodarska kriza, ki jo je moči odstraniti samo s sodelovanjem vseh evropskih držav. Zdrav razum bo moral nazadnje vendarle zmagati. Govornik je zaključil svoja izvajanja s tem, da je prepričan v to, da se bodo združile evropske države radi svojega obstanka in evropske civilizacije.

Položaj v potresnih krajih Italije

Večina prebivalstva se je vrnila na svoje domove

Rim, 4. avgusta. n. Predsednik Mussolini je prejel novo poročilo o položaju po potresni katastrofi v južni Italiji. Minister za javna dela je izjavil, da se porušena mesta z veliko naglico obnovljajo in da je sedaj v gradnji 205 poslopj v prizadetih občinah. Hiše bodo dograjene najkasneje tekom meseca dni in se bo v njih takoj navsak narod pripravljen, da v odločilnem trenutku vrže na tehtnico vse svoje sile. To bo mogel storiti le narod, ki je harmonično razvit in v katerem ena sila spopolnjuje drugo. Zaradi tega najvišjega cilja je neobhodno živa vez med narodom in inteligenco in zato smo opozorili na dolžnost, ki je ne sme več zanemarjati. Ni pa niti več treba, da bi jo zanemarila, ker so strankarski agitatorji postali odveč in ker potrebujemo sedaj le ljudi aktivnega in požrtvovalnega patrijotizma. Teh pa čim več in čim prej!

Nova italijanska križarka

Rim, 4. avgusta. d. V ladjedelnici »Riva Trigoso« so danes spustili v morje italijansko križarko »Brescia«. Vojno ladjo so prepeljali v pristanišče v Genovi, kjer jo bo po nekaj poskusnih voznjah prevzela italijanska vojna mornarica.

Mac Donald v Innsbrucku
Innsbruck, 4. avgusta. d. Angleški ministrski predsednik Mac Donald je danes popoldne došel v Innsbruck. Ogledal si je tam znamenitosti mesta ter se bo preko Pariza vrnil v London. Potuje popolnoma incognito. Zato ni bilo nobenih oficijelnih sprejemov.

Sestavljanje novega zakona o upravnih sodiščih

Beograd, 4. avgusta. AA. Minister pravde je imenoval komisijo, ki naj sestavi načrt zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih. Predsednik komisije je dr. Ninko Perić, minister v pokoju, člani pa Mihajlo Poličević, predsednik državnega sveta, Mihajlo Radivojević, S. Sagan, člana državnega sveta, Mihajlo Ilić, profesor beogradske univerze, dr. Ivo Krbek, profesor vseučilišča v Zagrebu, in dr. Milan Kugler, sodnik stola sedmorice, dodeljen ministrstvu pravde.

Monarhistično gibanje v Siriji

Pariz, 4. avgusta. d. V Siriji se opaža monarhistično gibanje. Po vestih iz Damaska je sirijska monarhistična stranka v Hami postavila te-le zahteve: 1. sprememba člana 3. sirske ustave v cilju, da se omogoči monarhistični režim, ki bi bil v skladu z željami in tradicijami dežele; 2. volitev kralja po narodu v soglasju s Francijo; 3. sestava trdne vlade, ki naj bi izdelala pogodbo s Francijo in ki naj bi pripravila volitve; 4. sirski parlament naj bi imel pravico novo ustavo in pogodbo s Francijo ratificirati.

Nove korupcijske afere na Madjarskem

Budimpešta, 3. avgusta. n. Notranji minister je odredil revizijo poslovanja vseh samoupravnih mest. Povod za to revizijo je dal načelnik mesta Stolni Beligrad (Szekestehérvar) Szaváros, ki je zakrivil razne umazanije. Revizija se prične septembra.

Budimpešta, 4. avgusta. n. Radi goljufige s kavčijami je bil postavljen pred sodišče Roland Lukacs, bivši funkcionar probujajočih se Madjarov, ki je že prej imel neke denarne nedrednosti.

Delovanje Društva narodov

Zeneva, 4. avgusta. n. Danes je pričela zasedati v Kopenhagenu sekcija Društva narodov, ki se bavi z vprašanjem sifilisa. 18. avgusta se prične v Zenevi zasedanje centralnega odbora za opijum, istega dne v Haagu zasedanje mešanega pododboru davčnega odbora, ki mora rešiti vprašanje obdavčenja avtomobilov inozemskih turistov. 20. avgusta se v Haagu sestane drugi pododbor davčnega odbora, da prouči vprašanje, kako se izogniti dvakratnemu obdavčenju. 21. avgusta pa se sestane v Zenevi odbor za preprečitev trgovine z belim blagom na Daljnem vzhodu.

Branitelji Tuke vložijo sami prošnjo za pomilostitev

Bratislava, 4. avgusta. n. Branitelji dr. Tuke, ki noče nenasar slišati o pomilostitvi, so se odločili, da na lastno pest vložijo prošnjo, da se Tuka prepelje zaradi ošesne bolezni, ki je zelo nevarna za njegov vid, v bolnišnico. Razen tega bodo zaprosili tudi za pomilostitev, ki jo bo, kot menijo tukajšnji krogi, predsednik Masaryk tudi odobr!

Siegfried Wagner umrl

Bayreuth, 4. avgusta. d. Danes popoldne ob 5. uri je umrl sin velikega nemškega komponista Riharda Wagnerja Siegfried Wagner za otrpnjenjem srca.

Argentina : Jugoslavija 3 : 1

Buenos Aires, 4. avgusta. I. Jugoslovanska nogometna reprezentanca, ki si je v Montevideu zagotovila 3. mesto v svetovnem prvenstvu je prispela v Buenos Aires, kamor jo je povabila argentinska reprezentanca. Tekme se je udeležila ogromna množica ljudstva. Rezultat: Argentina : Jugoslavija 3 : 1.

Še večji zrakoplov od »R 100«

London, 4. avgusta. n. »Exangetelegraph« javlja, da angleška vlada dela vodljivji zrakoplov, ki bo za polovico večji od zrakoplovov »R 100« in »R 101«.

Direktor »Banco di Sicilia« zaprt

Rim, 4. avgusta. n. Direktorja zavoda »Banco di Sicilia« Aleksandra Filijta, ki je poneveril bančni denar v višini preko dveh milijonov lir, so zaprli in ga izročili državnemu tožilstvu.

Komunisti napadli otroke

Pariz, 4. avgusta. n. Ko so se včeraj vračali italijanski otroci iz italijanske kolonije, med njimi tudi hčerka italijanskega poslanika v Parizu, so roditelje na lyonski postaji napadli komunisti. Interventirali je morala policija, ki je napadalce aretirala.

Strelna ubila mater in hčer

Pariz, 4. avgusta. d. V Avesesu je danes udarila strelna v neko hišo ter usmrtila mater in hčer. Oče in sin pa sta dobila težke poškodbe.

Vlak usmrtil 13 avtomobilskih potnikov

Lisabon, 4. avgusta. n. V Brati, na severnem Portugalskem, je pozabila žena, ki je opravljala službo železniškega čuvaja, spustiti zavornico. Zaradi tega je vlak zagrabil avtobus, v katerem je sedelo 18 potnikov. 13 potnikov je bilo mrtvih, 4 so bili težko ranjeni, a 2 lahko.

Vremenska napoved

Dunaj, 4. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Južne Alpe: Narajajoče pooblačenje, vedno večje nagnenje k nevihtam. Severne Alpe: Tu in tam manjše nevihte, od časa do časa močnejše pooblačenje, nagnenje k padavinam. Zapadni vetrovi, nekaj hladneje.